

LÁTIÐ LÍFEYRISSJÓÐINA OKKAR Í FRÍÐI

GILDI LÍFEYRISSJÓÐUR- 30. NÓVEMBER 2017

EFNISTÖK

- Íslenska lífeyriskerfið

- Er gagnrýni á lífeyrissjóðina réttmæt?

- Samspil almannatrygginga og lífeyrissjóða

ÍSLENSKA LÍFEYRISKERFIÐ

ÍSLENSKA LÍFEYRISKERFIÐ

RÁÐLEGGINGAR OECD

- Grunnlífeyrir tryggður fyrir alla af ríki - Gegnumstreymi
- Lögbundið lífeyrisiðgjald megin stoð lífeyrisréttinda - Söfnunarsjóður
- Viðbótarlífeyrissparnaður - Séreign

ÍSLENSKA LÍFEYRISKERFIÐ

- Almannatryggingar
- Lögbundið iðgjald og skylduaðild - Samtrygging
- Séreignarsparnaður

NÆGJANLEIKI LÍFEYRISPARNAÐAR

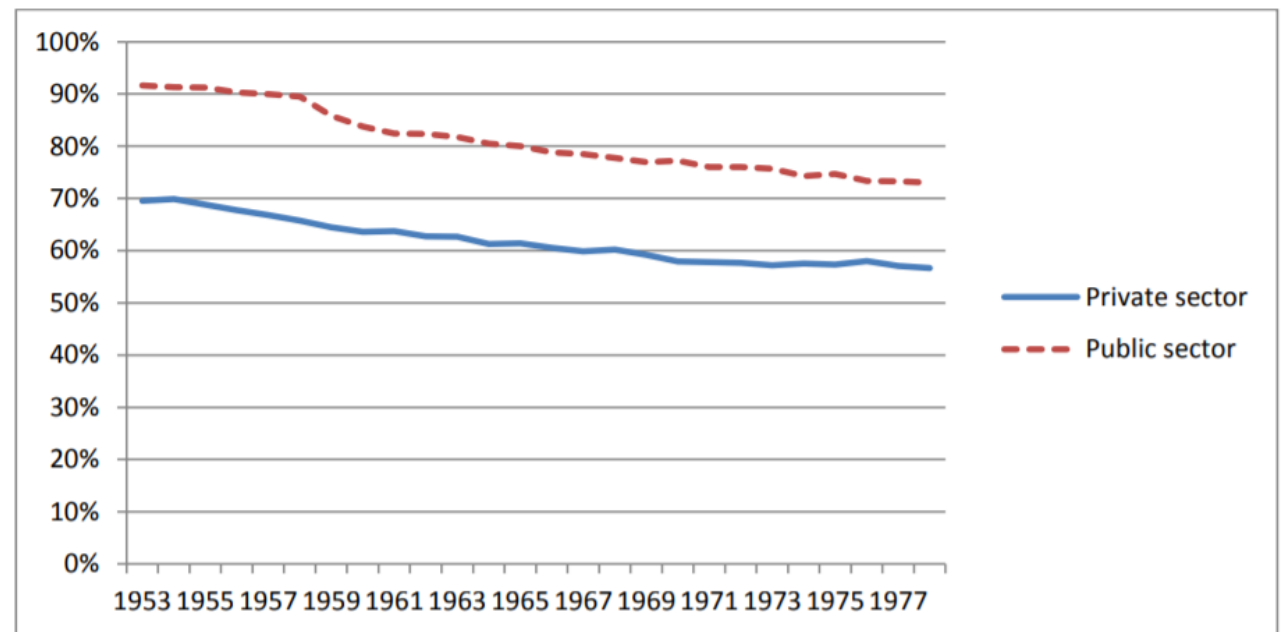
- Loforð íslenska lífeyriskerfisins er að lífeyristekjur nemi 56% af meðalævitekjum.
- Því til viðbótar koma greiðslur almannatrygginga og séreignarsparnaður.
- Almennt eru lífeyrisþegar að fá hærri lífeyri en 56%.
- Opinbera kerfið skilar mun hærri lífeyri en það almenna. Það mun þó breytast.
- Réttindi yngri meiri en þeirra sem eldri eru.

	LH frá stoð 2	LH frá stoð 1 og 2	LH frá stoðum 1,2 og 3
Allir	64%	94%	103%
35-39	64%	93%	103%
40-44	64%	94%	104%
45-49	64%	96%	104%
50-54	64%	95%	104%
55-59	63%	94%	101%
60-64	61%	93%	99%

NÆGJANLEIKI LÍFEYRISSPARNADAR Í NOREGI

- Hlutfall lífeyris minna hjá yngri en eldri
- Hærra hlutfall almannatrygginga (gegnumstreymi)
- Talsverður munur á milli almenna og opinbera markaðarins
- Að meðaltali talsvert lakari réttindi sem hlutfall af meðalævitekjum.

Figure 4.6 Average replacement rates relative to average income at 67 by age. Born 1953 to 1978. Public and private sector employees.

ER GAGNRÝNI Á LÍFEYRISSJÓÐINA
RÉTTMÆT?

ER GAGNRÝNI Á LÍFEYRISSJÓÐINA RÉTTMÆT?

- Eftirfarandi gagnrýnispunktar hafa verið mest áberandi
 1. Lífeyriskerfið er of dýrt í rekstri
 2. 3,5% raunávöxtunarkrafa heldur uppi vaxtastigi hér á landi
 3. Lífeyriskerfið er of stórt fyrir íslenskt samfélag – rétt að breyta því í gegnumstreymi að hluta.

ER ÍSLENSKA LÍFEYRISKERFIÐ DÝRT Í REKSTRI?

- Heildarrekstrarkostnaður er vissulega hár í krónum enda kerfið stórt.
- Sem hlutfall af eignum er kerfið hins vegar með þeim hagkvæmari
- Sér í lagi þegar borið er saman við lífeyriskerfi af svipaðri stærð.
- Íslenskir lífeyrissjóðir virðast því hagkvæmir í rekstri

	Rekstur % af eignum	Eignir millj. USD
Danmörk	0,06	611.895
Holland	0,12	1.335.227
Lúxemborg	0,21	1.659
Síle	0,23	174.480
Ísland	0,24	32.359
Noregur	0,24	36.899
Portúgal	0,26	21.092
Kanada	0,37	2.403.874
Austurríki	0,38	21.980
Ungverjaland	0,53	5.105
Finnland	0,53	134.867
Sviss	0,59	904.380
Pólland	0,61	41.038
Slóvakía	0,70	9.523
Ástralía	0,78	1.523.302
Eistland	1,00	3.656
Spánn	1,08	164.241
Tékkland	1,26	15.684
Lettland	1,84	3.340
Belgía	2,08	30.612
Slóvenía	3,54	2.963

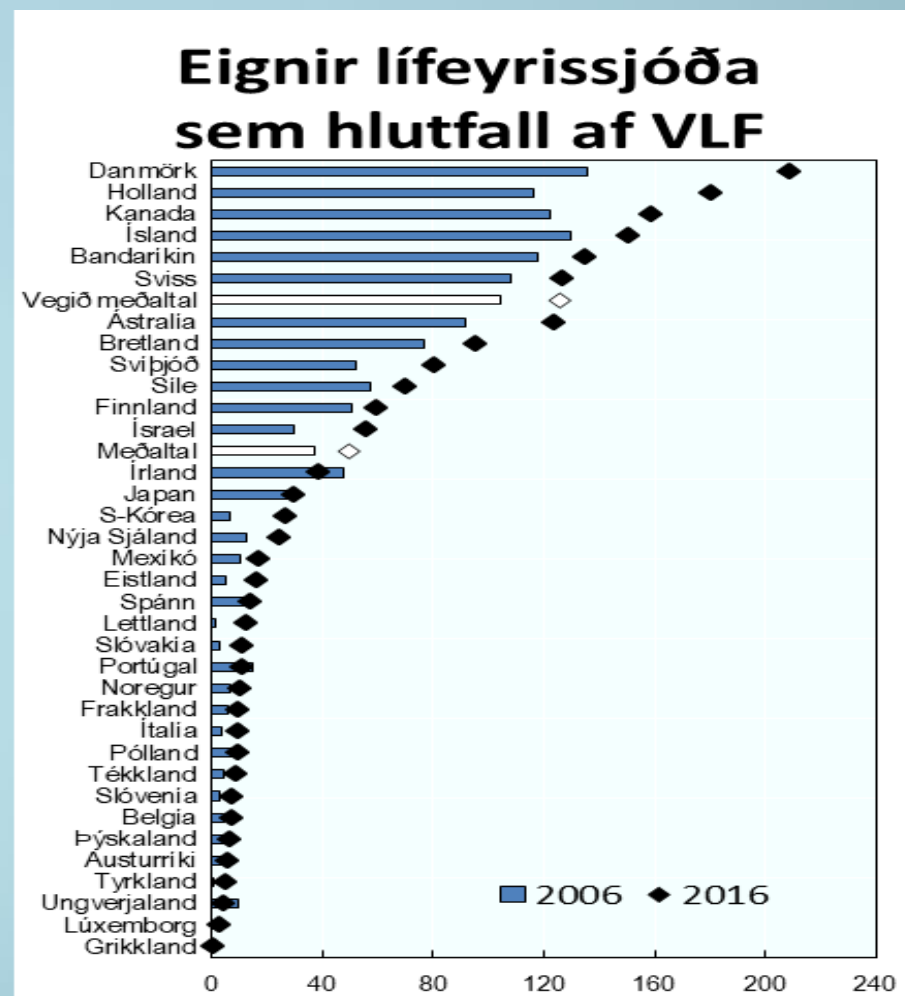
HELDUR 3,5% ÁVÖXTUNARKRAFA VÖXTUM HÁUM HÉR Á LANDI?

- Raunávöxtun lífeyrissjóða ræðst af eignasamsetningu.
- Hlutabréf gefa að jafnaði hærri ávöxtun en skuldabréf.
- Ef vaxtastig er hátt er þó ávöxtun hlutabréfa að jafnaði minni en ella.
- Ekkert samspil milli raunávöxtunar lífeyrissjóða og grunnvaxtastigs (húsnæðisvaxta)

Land	5 ára meðaltal		Nafnvextir húsnæðislána
	Nafnávöxtun	Raunávöxtun	
Kanada	8,3	6,9	2,9
Holland	8,2	6,7	2,6
Ungverjaland	8,1	6,6	
Svíþjóð	6,9	6,5	1,9
Belgía	7,8	6,5	2,5
Ísrael	6,4	6,0	3,2
Slóvenía	6,7	5,9	3,5
Ástralía	7,7	5,8	4,5
Finnland	6,4	5,3	1,5
Sviss	4,9	5,3	1,4
Ísland	7,9	5,2	6,2
Danmörk	6,0	5,1	2,4
Noregur	6,9	4,6	2,6
Spánn	5,0	4,2	2,3
Portúgal	4,7	4,1	3,0
Lúxemborg	5,0	3,9	1,9
Síle	7,3	3,9	4,9
Austurríki	5,3	3,7	2,1
Bandaríkin	5,1	3,7	3,9
Ítalía	4,2	3,5	2,9
Eistland	4,3	3,2	2,3
Lettland	3,9	3,1	2,8
S-Kórea	3,5	2,3	3,5
Mexíkó	5,7	2,3	
Slóvakía	2,4	1,7	2,0
Tyrkland	8,3	0,5	
Tékkland	1,5	0,3	2,0

ER LÍFEYRISKERFIÐ OF STÓRT?

- Heildareignir eru 3.600 milljarðar
- Heildareignir um 150% af VLF
- Fjöldi lífeyriskerfa stærri sem hlutfall af VLF í nágrannalöndum okkar.
- Styrkleiki kerfisins felst í stærðinni.
- Stendur undir framtíðarlífeyrisskuldbindingum.
- Mun stækka enn frekar á næstu áratugum.

ER LÍFEYRISKERFIÐ OF STÓRT?

- Vandí að finna fjárfestingarkosti innanlands eftir því sem sjóðirnir stækka í hlutfalli af VLF.
- Geta orðið of stórir í því samhengi.
- Mikilvægt að auka erlendar fjárfestingar verulega á næstu árum.
- Í því felst áhættudreifing
- Hlutfall erlendra eigna hér lágt í alþjóðlegu samhengi.

	Hlutfall erlendra fjárfestinga
Holland	81,3
Eisland	75,7
Slóvakía	74,9
Finnland	72,0
Ítalía	59,4
Spánn	45,5
Sviss	40,8
Síle	39,0
Kanada	32,9
Noregur	28,8
Danmörk	28,7
Bretland	26,8
Japan	26,6
Ísland	23,3
Ástralía	19,3
Ísrael	17,3
Svíþjóð	16,2
Suður Kórea	10,9
Pólland	7,3

SAMSPIL ALMANNATRYGGINGA OG LÍFEYRISSJÓÐA

FYRIR HVERJA ER KERFIÐ HUGSAÐ

- Stefán Ólafsson, í bókinni Íslenska leiðin (1999).
- *„Í reynd má segja að tekjutenging eða lágtekjumíðun lífeyris hafi verið í gildi á Íslandi öll eftirstríðsárin að undanskildu tímabilinu milli 1960 og 1972.“*
- Kerfinu hefur ávallt verið ætlað að tryggja hag tekjulægri lífeyrisspega allt frá 1946.
- Almennur lífeyrissparnaður er í reynd hryggjarstykkið eða fyrsta stoð lífeyriskerfisins og hefur verið um nokkurt skeið.
- Lífeyrissjóðir munu greiða á næsta ári u.þ.b. 110 milljarða í ellilífeyri á móti 74 milljörðum úr ríkissjóði.

MARKMIÐ NÚVERANDI LAGA

- „Markmið laga þessara er að tryggja þeim sem lögin taka til og þess þurfa bætur og aðrar greiðslur vegna elli, örorku og framfærslu barna, eftir því sem nánar er kveðið á um í lögum þessum.,,

TIL HVERS VAR KERFISBREYTING GERÐ?

- Markmiðið að bæta hag tekjulægstu hópanna – styrkja öryggisnetið.
- Útgjöld ríkissjóðs vegna ellilífeyris almannatrygginga aukast úr 50 milljörðum 2016 í 75 milljarða 2018.
- Gagnrýni helst snúið að lækkun á frítekjumörkum atvinnutekna.
- Einungis 7,2% ellilífeyrisþega hafa yfir 50 þúsund krónur í atvinnutekjur á mánuði eða meira
- Hægt væri að afnema skerðingar vegna atvinnutekna (kostar 2,8 milljarða á ári).
- Allir lífeyrisþegar með undir 520 þúsund krónur á mánuði fá meira í sinn hlut eftir kerfisbreytinguna

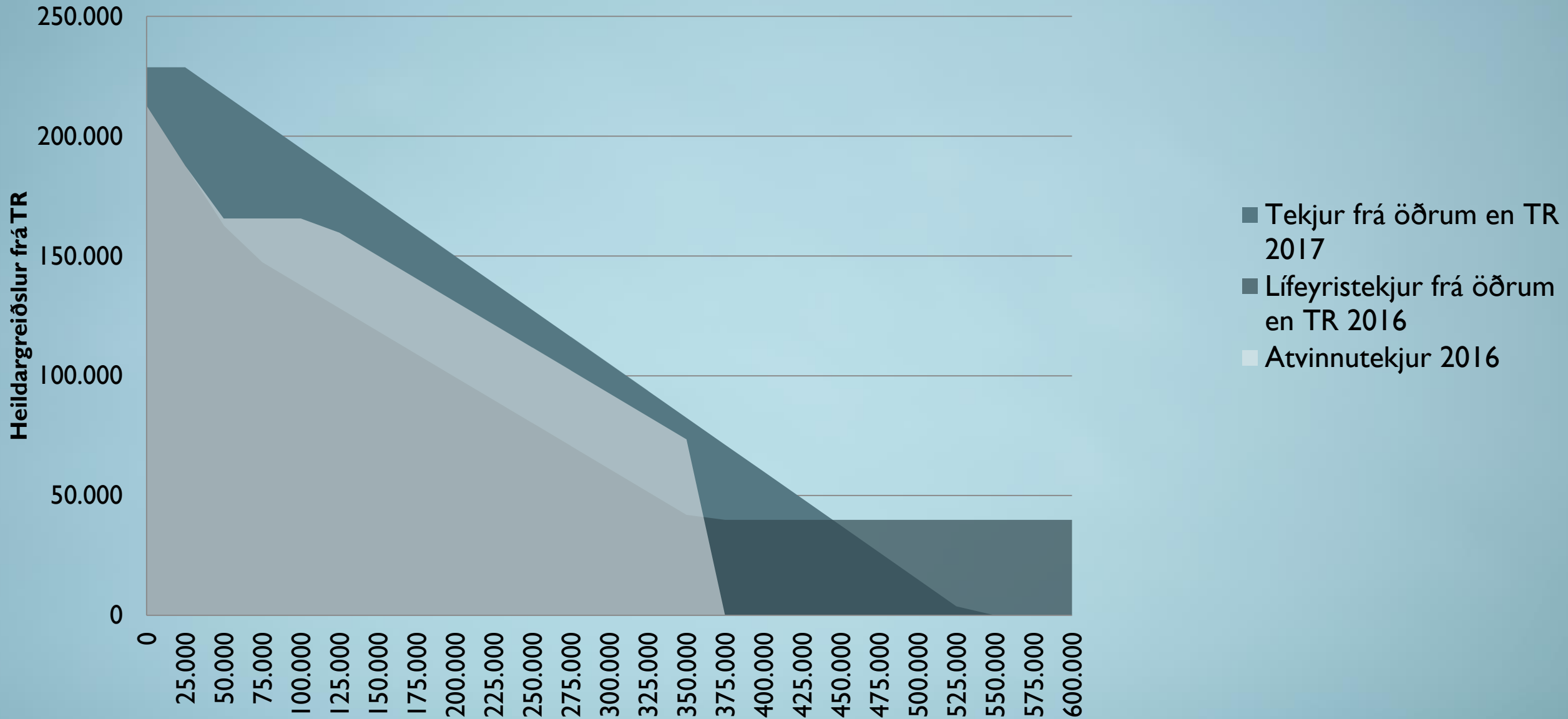
HVERJU SKILAÐI KERFISBREYTINGIN Í KRÓNUM?

Febrúar	2016	2017	Breyting
	Ellilífeyrir	Ellilífeyrir	
	Krónur	Krónur	
Meðaltal	324.484	353.866	9%
Miðgildi	280.376	342.195	22%
1. tíund	215.519	270.125	25%
2. tíund	234.797	290.786	24%
3. tíund	248.669	310.161	25%
4. tíund	263.146	326.397	24%
5. tíund	280.376	342.195	22%
6. tíund	301.170	360.022	20%
7. tíund	330.155	383.339	16%
8. tíund	372.088	414.330	11%
9. tíund	470.747	459.603	-2%
10. tíund	10.412.187	3.737.855	

- Lægstu tekjutíundir hækka um 22-25% í tekjum milli 2016-2017
- Lækkunin er minni hjá efstu tekjutíundum
- Miðgildi tekna ellilífeyrisþega hefur hækkað um 22% milli ára
- Mun hækka enn meira um næstu áramót auk þess sem frítekjumark hækkar

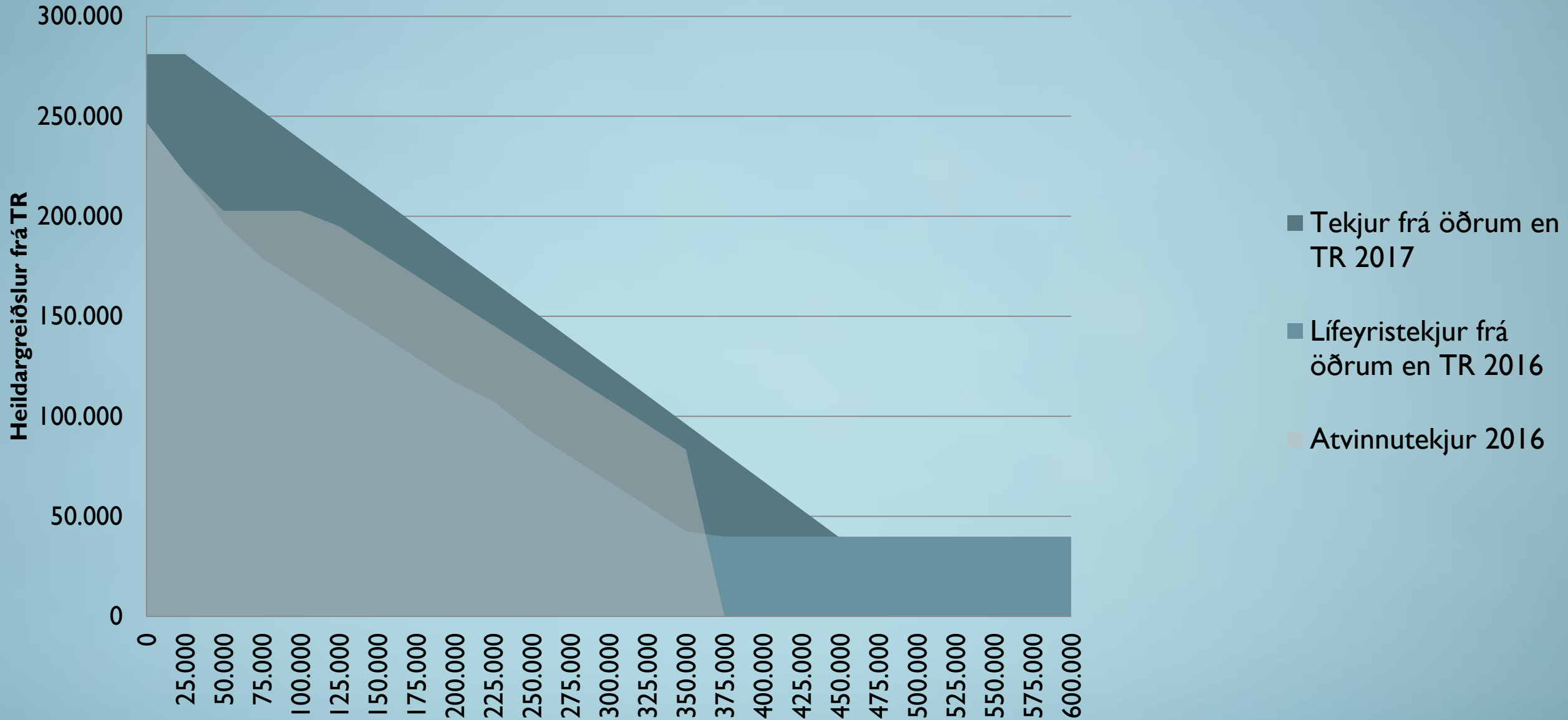
Heildargreiðslur TR til eftirlaunaþega fyrir og eftir breytingar almannatrygginga 2017

- Einstaklingur í sambúð

Heildargreiðslur TR til eftirlaunaþega fyrir og eftir breytingar 2017

- Einstaklingur sem býr einn

SAMANTEKT

- Íslenska lífeyriskerfið er byggt upp á þremur stoðum: Almannatryggingum, Samtryggingu og Séreignarsparnaði og er í samræmi við ráðleggingar alþjóðastofnana.
- Kerfið er hagkvæmt í rekstri á alþjóðavísu og hefur skilað ágætri raunávöxtun á undanförnum árum.
- Kerfið er stórt og öflugt en fjarri því að vera of stórt.
- Auka þarf erlendar fjárfestingar samhliða vexti.
- Samspil almannatrygginga og lífeyriskerfisins virkar eins og ætlast hefur verið til allt frá því almannatryggingar voru settar á fót 1946.